

Učiteljski Tovariš.

~~~~~
List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. dné vsakega meseca, in veljá za celo leto 2 gold. 50 kr.
za pol leta 1 gold. 30 kr.

Tečaj IX.

V Ljubljani 1. junija 1869.

List II.

Zgodovina za mladost.

Vsak človek naj samega sebe spoznava; to pa naj ložeji doseže, ako pogleda odlesk svojega roda? Človek, kapljica v neizmernem morju, ne razume in ne zapopade samega sebe, ako ne pogleda v daljavo, ako si ne prizadeva, prezreti celote, h kateri on spada. Že zavoljo tega mora zgodovina, pa ne golo naštevanje dogodeb in nakopičenje povesti, ampak zgodovina, ktera pové, kako se je človeštvo od stopnje do stopnje izobraževalo in ga nam predstavlja kakor veliko celoto, vsakemu zeló važna in imenitna biti. Sedajnost, v kateri človek živi, mu ostane zmiraj nejasna, ako je ne zna strinjati s preteklostjo. Sedajnost in preteklost sta v tako ozki zvezi, kakor deblo in korenine, in kakor deblo in veje, in kakor iz male rastlike ne bomo spoznali velikosti in obsirnosti drevesne, tako tudi posamesnega človeka ne, ako ne pogledamo na njegov rod.

Še zgodovinarju je dostikrat težko, razumeti viharni čas; kdor pa preteklosti ne pozná, bo sedanji čas kar sanjal, in enak bo terstu, ktereга veter sim in tje maje; kmali bo plaval v sladki nadi, kmali pa bo ves pobit in klavern. Dogodbe se vse drugače razmotajo, kakor je on želel in pričakoval; danes se nadja veselejše prihodnosti, jutri pa napoveduje pogin sveta. Tak ne more dohíteti časa, ki neprestano dirja, kajti on ne vé, da se sedajnost razvija iz preteklosti; njemu se čudno zdí, zakaj se je med starimi in novimi idejami vnel boj, kateri traja toliko časa, da je zopet vse v ravnovagji. Na razvalinah preteklosti zraste drevo sedajnosti, in dasiravno se vidijo na razvalinah slédi razdjanja, in če tudi posamesne dereča reka vtopí,

dogodivščina se ne dá ustaviti, in namen je zmirom le človestvo, ki se pomikuje naprej do svojega namena.

Ravno tako važno je, kedar pregledujemo duha in značaj kakega ljudstva; ni pa zadosti, da nekatere zunajnosti in posamesne prigodbe poverh pogledamo, temuč globokeji moramo poznati zgodovino, ker ona je zapisala zvesto vso narodovo osodo, in je sedajnost sternila s preteklostjo. Tako zvemo potrebe ljudstva in spoznamo, kako da obračamo svoje moči njemu na korist in blagor. Ljudstva, ki so se spoznala in zavedela v svoji zgodovini, so nam postala zgled v občudovanje in posnemanje.

Zgodovina pa tudi duha razveseljuje. Ali se ne bo človek radoval stopivši v veliko dvorano, v kateri ima pred sabo naj boljše ljudi vseh časov, kjer najde sebi prijazne može, dasiravno jih ločijo stoletja. Mlajši prijatelj začuje tukaj starejšega, njegov zgled zbuja v njem sklepe, in ga navdušuje v djanje. In kako podučivna je tudi zgodovina! Tukaj vidimo, kaj doseže premišljena stanovitnost, kaj stori blago prizadetje za pravično reč, kakšen sad dozori, kjer se postave spolnujejo in se ljudstvo derži Boga in vere; nasproti pa tudi vidimo, kako opesajo velika kraljestva po samopašnosti, kako venejo mogočni narodi po samopridnosti, kako zabredejo posamesni, ki le gledajo na svoj lastni dobiček, in celoto potegnejo sabo v brezno, in kako poslednjič razpertija vse pokončá. Tukaj se tudi učimo, da vse, kar se godí na svetu, se ne godí kar po slepi osodi ali nevteljivi sili, marveč spoznamo, da neskončno modro bitje — Bog — vlada svet po večnih postavah.

Koristna je tedaj zgodovina mlademu človeku, ker mu že v mladosti vsadi drevo, od ktereга v moških letih sadja pričakuje; zato se mora mladost že zgodaj, ko se začinja duh razvijati, vpeljati na zgodovinsko polje. Ze mlad človek naj spoznava, kaj more doseči človek v dobrem in slabem, kam pripelje človeka stanovitnost in nevtrudljivo prizadevanje, kam ga pa tudi zvodi omahljivost, samopašnost in strast.

Zemljepisje v ljudski šoli.

(Dalje.)

J. Kterih rud se pa nahaja naj več na Kranjskem?

O. Nahaja se različnih rud na Kranjskem.